

MTA Nyelvtudományi Intézet
2013. november 12.

A magyar mondszerkezetről lexikai-funkcionális megközelítésben

Laczkó Tibor
Debreceni Egyetem
<http://ieas.unideb.hu/laczko>
laczko.tibor@arts.unideb.hu

1. Bevezetés

2

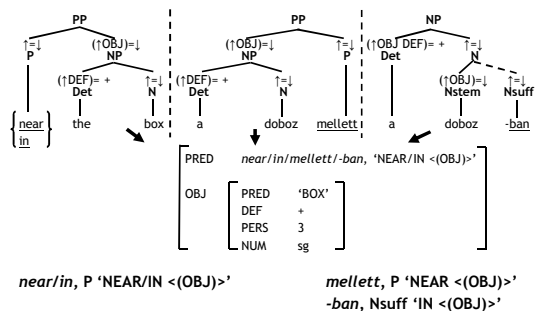
1.1. Bevezetés

(A) lexikai-funkcionális grammatika (LFG):

1. nem-transzformációs generatív elmélet (Bresnan 2001)
2. reprezentáció (⇔ deriváció) és moduláris:
szimultán módon párhuzamos szerkezeteket rendel
egy mondatához megfeleltetési szabályok révén
3. a legfontosabb reprezentációs szintek
 - összetevős szerkezet (ö-szerkezet)
 - funkcionális szerkezet (f-szerkezet)
 - prosódiai szerkezet (p-szerkezet)
 - szemantikai szerkezet (sz-szerkezet)
 - információs szerkezet (i-szerkezet)

3

1.2. Bevezetés

4

1.3. Bevezetés

(B) eddig kevés munka foglalkozott a magyar mondszerkezettel LFG-s szempontból

1. Börjars et al. (1999): programmatikus; Mycock (2006): kérdő mondatok; Laczkó & Rákosi (2008-2013, 2011): implementáció, igekötős igék; Gazdik & Komlósy (2011) → Gazdik (2012): az első jelentősebb kísérlet egy átfogó LFG-s mondszerkezet alapjainak a lefektetésére

(C) ebben az előadásban

1. az LFG-s előzmények felvillantása és Gazdik (2012) áttekintése – kritikai észrevételekkel (2. rész)
2. egy alternatív megközelítés körvonalazása – elmélet-semleges és elmélet-specifikus előnyökkel (3. rész)

5

2. Az LFG-s előzményekről

6

2. Az LFG-s előzményekről
2.1.1. Néhány elemzés lényegi részének a felvillantása

Börjars et al. (1999)

(1) a. ALIGN FOC = ALIGN (RIGHT FOC; LEFT V)
 b. HEAD FIRST = V < XP

7

2. Az LFG-s előzményekről
2.1.2. Néhány elemzés lényegi részének a felvillantása

Mycock (2008: 10)

“all question words must appear in the immediately preverbal focus position, forming a group which cannot be separated from each other or from the verb, even by a VM”

problémák ezen a területen

- kijelentő, nem-semleges mondatokban: XP a [Spec,VP]-ben ⇔ kérdő mondatokban XP* a [Spec,VP]-ben
- nem tudja kezelni a *miért* + fókusz esetet (*Miért JÁNOS vitte le a szemetet?*)

8

2. Az LFG-s előzményekről
2.1.3. Néhány elemzés lényegi részének a felvillantása

Laczkó & Rákosi: HunGram (2008-2013) & (2011)

(2) Évát mindenki csak virággal köszöntötte.

PRT: (↑CHECK_PRT-VERB)=+
 V: (↑CHECK_PRT-VERB)=c+

• implementációs mondat szerkezet
 • csak néhány alapjellemező megragadása

9

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.1. Gazdik (2012)

1. elveti a (központi) grammatikai funkcióknak (GF-eknek) (pl. az alanynak és a tárgyának) a konfigurációs kódolását a magyarban (és hasonló nyelvekben) – LT: OK
2. elveti a (központi) diskurzusfunkcióknak (DF-eknek) (pl. a topiknak és a fókuszának) a funkcionális projekciós kódolását a magyarban (és hasonló nyelvekben) → nincs TopP és FocP – LT: OK
3. a DF-eket (az újabb általános és LFG-s megközelítések szellemében) atomibb jegyértékekre bontja le – LT: alapvetően OK, ezzel itt nem foglalkozom (és a HÖKUSZ mint DF további megfontolásokat igényel)

10

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.2. Gazdik (2012)

4. a DF-ek az i-szerkezetben vannak reprezentálva (ö-szerkezet → i-szerkezet irányú megfeleltetési szabályok révén)
- LT: OK, de itt „klasszikusan” az f-szerkezetben
5. lapos mondat szerkezet: nincs VP sem, DE van szóló V' (meglehetősen unortodox)
- LT: szükség van a VP-re (klasszikus tesztek: ellipszis és mellérendelés)
- DE: ha az empiria és/vagy az elmélet (összességében) nem igényli/preferálja a VP-t, a rendszerem egy teljesen lapos szerkezetben is tudna működni (± szóló V'), továbbá azt is tudná kezelni, ha a FOC és a VM két különböző pozíció lenne – itt még további alapos vizsgálódás kell

11

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.3. Gazdik (2012)

(3) S → XP*(T) XP*(Q) XP(PPP) V XP*

(4) S → XP*(T) XP*(Q) V' XP*

(5) V' → VM V

(T) = “topic field”
 (Q) = “(universal) quantifiers”
 (PPP) = “prominent preverbal position”

XP*(T) ↑ _o ∈ (↑ _α +PROM \$ D-LINKED)	XP*(Q) V	XP(PPP) ↑ _o ∈ (↑ _α +PROM \$ -D-LINKED)	V (V') ↑=↓	XP* ↑GF=↓
		VM (↑ _o ∈ (↑ _α +PROM \$ -D-LINKED))		

12

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.4. Gazdik (2012)

(6)

Neut. sent.	thematic shifter(s)	U-Q-s	hocus	verbal modifiers	other const.
Non-n. sent.	thematic shifters contrastive topics question words		focus (NP, negative words) question words	focus (VM)	

13

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.5. Gazdik (2012)

(7)

(8)

14

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.6. Gazdik (2012)

problémák

- az LFG-től idegen két (egymástól független) mondat szerkezet bevezetése itt (főleg úgy, hogy a semleges és a nem-semleges típus számára is elérhető mindkettő) – látványosan egyetlen ige előtti pozícióra pályáznak az érintett összetevők
- plauzibilisebb: egyetlen alapszerkezet (→ egy ige előtti kitétetett pozíció, esetleg: egy alapszerkezet és két komplementer szomszédos pozíció) és a komplementaritás megragadása f-, i- és p-szerkezeti eszközökkel
- ez utóbbit Gazdik is említi lehetőségként, de a másik megoldást választja (indoklás nélkül)

15

2. Az LFG-s előzményekről
2.2.7. Gazdik (2012)

problémák

- a deskriptív gyűjtőfogalom VM (igemódosító vagy igevivő) használata nem kielégítő (még akkor sem, ha a fő csapásirány nem ezeknek a kategóriáknak a tüzetes elemzése)
- a $V' \rightarrow VM V$ szabály alatt: **Figure 6: VM rule (82. o.)**
 – a gond: akár egy hókuszos semleges mondat, akár egy fókuszos nem-semleges mondat Gazdik-féle reprezentációjában a VM összetevő V' nélküli szerkezetben az ige mögött (l. a „mecsekés” példát)

16

3. Egy alternatív LFG-elemzés körvonalai

17

3.1.1. Bevezetés

1. általános LFG-s mondat szerkezet (egyszerű, véges)
2. az ige mögötti tartomány
3. a [Spec, VP] pozíció
 - a) fókusz
 - b) kitétetett oblikvuszi argumentumok (*Pesten él*)
 - c) csupasz tárgyi főnevek (*Újságot olvas*)
 - d) idiómárész (*palira vesz, törököt fog*)
 - e) egyszeres és többszörös (preverbális) kérdések (+ a *miért*)
 - f) igeekötők
4. a kvantor mező
5. a topik mező (közönséges és kontrasztív topikok)
6. tagadás (mondat- és mondatrésztágadás)

18

3.1.2. Bevezetés

- ❑ most csak a „nagy képre”, a kulcsfontosságú(nak tervezett) LFG-s elvi és technikai aspektusokra összpontosítva
- ❑ É. Kiss (1992) „unortodox” GB megközelítésének ortodox LFG-s adaptációja (vö. Laczkó & Rákosi 2008-2013, 2011)
- ❑ FocP, TopP, IP stb. egy bizonyos nyelv elemzésében csak akkor elfogadható, ha létezik legalább egy olyan önálló szó (szintaktikai atom), amely az adott frázisszintű kiterjesztés fejeként funkcionálhat
- ❑ a fókusz, a hókusz és a VM komplementaritásának elvszerű, funkcionális annotációs kezelése az LFG-ben (egy-két kezdeti lépés: Laczkó & Rákosi 2008-2013, 2011)

19

3.1.3. Bevezetés

- ❑ érvek a VP (és azon belül a V') mellett
 - É. Kiss (1992:89) – ellipsis mellérendelésben
 - LT: plusz a mellérendelés maga
- (12) *Imre* [_{VP} GYAKRAN [_V találkozik Erzsivel]], *Lajos viszont nem* [_{VP} 0].
- (13) *Imre* [_{VP} ERZSIVEL [_V találkozik gyakran]], *Lajos pedig* [_{VP} MARIVAL [_V 0]].
- (14) *Imre* [_{VP} GYAKRAN [_V találkozik Erzsivel]], és [_{VP} RITKÁN [_V találkozik Katival]].
- (15) *Imre* [_{VP} ERZSIVEL [_V találkozik gyakran]], és [_V oldja meg a matek feladatot].

❑ DE: nekem nem gond a VP és V' nélküli szerkezeti alternatíva sem (sőt, technikailag a szóló V' sem...)

20

3.1.4. Bevezetés

É. Kiss (2002:83): érvek a Foc és a VM szerkezeti egybejtése ellen

- ❑ Az adott pozícióhoz nem lehet egy invariáns interpretációt rendelni – LT: egy LFG-s keretben ez nem gond, mivel a (parallel) p-szerkezetbeli különbség lehetővé/indokoltta teszi az eltérő értelmezéseket
- ❑ ha egy inherensen fókusz-jelölt összetevő és egy VM is pályázik a pozícióra, csak ad hoc módon szoríthatjuk meg a szörendjüket – LT: az LFG-ben (mivel nincs bázisgenerálás és mozgítás), az érintett elemek lexikai tételében kézenfekvően kódolhatók a szerkezeti viszonyok, l. a későbbiekben

21

3.1.4. Alapvető frázisstruktúra-szabályok

(16) a. $S \rightarrow XP^*/\hat{Y}^*(T) \quad XP^*(Q) \quad VP$
 b. $VP \rightarrow XP/\hat{Y} (\pm F) \quad V'$
 c. $V' \rightarrow V \quad XP^*/\hat{Y}^*$

(17)

```

    graph TD
      S --> XP1["[-T-] XP*/Ŷ"]
      S --> XP2["[-Q-] XP*"]
      S --> VP
      VP --> XP3["[-F-] XP/Ŷ"]
      VP --> Vp["V'"]
      Vp --> V
      Vp --> Xp4["{(↑GF)=↓} XP*/Ŷ*"]
    
```

↑=↓ - funkcionális fej
 Ŷ - nem projektáló szó
 [-T-] funkcionális (bennük)
 [-Q-] annotációs GF-ek és
 [-F-] diszjunktíók ↑=↓-k is

22

3.2. V' alatt

1. lapos szerkezet, alapvetően szabad szórend (esetleg: a különböző kategóriák OT-s szórendi rangsorolásával)
2. a DP-k GF-jei – eset & funkció annotációk: (↓CASE)_c ACC (↑OBJ)_{=↓}
3. egyéb összetevők – a kategóriájuk által meghatározott vagy megszorított funkciók, pl. S: (↑COMP)_{=↓}; ADVP: {(↑OBL)_{=↓} | ↓ ∈ (↑ADJUNCT)} stb.
4. a nem-projektáló szónak (Ŷ), ha az PRT (igekötő), Laczkó & Rákosi (2011)-ben ↑=↓ az annotációja
5. ha nem ↑=↓ az annotáció, akkor alapvetően itt is vannak i-szerkezeti funkciók – ezekkel itt most nem foglalkozom

(18)

```

    graph TD
      Vp["V'"] --> V
      Vp --> Xp["{(↑GF)=↓} XP*/Ŷ*"]
    
```

23

3.3. [Spec,VP], {-F-}

- diszjunktív annotációk (3.3.1)
- közönséges XP fókuszban (3.3.2)
- kitüntetett XP argumentum (3.3.3)
- csupasz főnév (3.3.4)
- idiómarész (3.3.5)
- kérdő XP (3.3.6)
- igekötő (3.3.7)

24

3.3.1. A [Spec,VP]-beli összetevők diszjunktív annotációinak áttekintése

```
{ (↑ GF)= ↓
  (↑ FOCUS)= ↓
  | (↑ GF)= ↓
  (↓ CHECK_PV-INTER)=c +
  ((↑ CHECK_PV-INTER)=c +)
  | (↑ GF)= ↓
  (↓ CHECK_PV)=c +
  ((↑ HOCUS)= ↓)
  | ↑=↓ }
```

3.3.2. [Spec,VP], közönséges XP fókuszban

ö-szerkezeti annotációk:

```
(↑ GF)= ↓
(↑ FOCUS)= ↓
```

25

3.3.3.1. [Spec,VP], kitüntetett XP argumentum

(19) *Pál Pesten él.*

speciális annotációk az adott ige lexikai tételében:

```
(20) él, V (↑ PRED)= 'live <(↑ SUBJ) (↑ OBL)>'
  { (↑ FOCUS)
  | (↑ STMT-TYPE)=c wh-interrogative
  | (↑ OBL CHECK_PV)= +
  (↑ OBL)= (↑ HOCUS) }
```

a HOCUS kezelése, reprezentációja további kutatást igényel

26

3.3.3.2. [Spec,VP], kitüntetett XP argumentum

(21a) [Spec,VP] (21b) [Spec,VP]
Pál Pesten él. *PÁL él Pesten.*
Pál PESTEN él.

(22a) (22b)
 SUBJ ["Pál"] SUBJ ["Pál"]
 PRED *él* 'live <SUBJ,OBL>' PRED *él* 'live <SUBJ,OBL>'
 OBL ["Pesten"] OBL ["Pesten"]
 CHECK_PV + FOCUS =====

27

3.3.4. [Spec,VP], csupasz (tárgyi) főnév

(23) *Pál újságot olvas.*

speciális annotáció a lexikai redundanciaszabállyal képzett ige lexikai tételében:

```
(↑ OBJ NUMBER= SG
~(↑ OBJ INDEX)
{ (↑ FOCUS)
| (↑ STMT-TYPE)= wh-interrogative
| (↑ OBJ CHECK_PV)= +
(↑ OBJ)= (↑ HOCUS) }
```

a HOCUS kezelése, reprezentációja további kutatást igényel

28

3.3.5. [Spec,VP], idiómárész

(24) *János palira vette Ferit.*

(25) *János törököt fogott Ferivel.*

(26) *vesz, V* (↑ PRED)= 'PALIRA VESZ <(↑ SUBJ) (↑ OBJ)>' (↑ OBL)
 (↑ OBL FORM)=_c PALIRA

V

(27) *fog, V* (↑ PRED)= 'TÖRÖKÖT FOG <(↑ SUBJ) (↑ OBL)>' (↑ OBJ)
 (↑ OBL FORM)=_c TÖRÖKÖT

speciális annotációk az adott ige lexikai tételében:

```
{ (↑ FOCUS)
| (↑ STMT-TYPE)=c wh-interrogative
| (↑ OBL CHECK_PV)= + V (↑ OBJ CHECK_PV)= + }
```

29

3.3.6.1. [Spec,VP], kérdő XP

ö-szerkezeti annotációk:

```
(↑ GF)= ↓
(↓ CHECK_PV-INTER)=c +
((↑ CHECK_PV-INTER)=c +)
```

annotációk a kérdőszó lexikai tételében (beleértve a közönséges *miért*-et, vö. *kiért*):

```
(↑ PRON-TYPE)= interrogative
(STMT-TYPE (GF* ↑))= wh-interrogative
~(FOCUS (GF* ↑))
{ (CHECK_PV-INTER (GF* ↑))= +
| (CHECK_QP-INTER (GF* ↑))= + }
```

30

3.3.6.2. [Spec,VP], kérdő XP

annotációk a *miért₂/mért* lexikai tételében:

```
(↑ PRON-TYPE)= interrogative
{ (↑ CHECK_PV-INTER)= +
  (STMT-TYPE (GF* ↑))= wh-interrogative
| (↑ CHECK_QP-INTER)= +
  (STMT-TYPE (GF* ↑))= wh-interrogative
(FOCUS (GF* ↑)) }
```

31

3.3.7. [Spec,VP], igekötő

Laczkó & Rákosi (2011) és Rákosi & Laczkó (2011): négy téri igekötőtípus LFG-s elemzése és annak implementációja

(a) *kí* (b) *át* (c) *rá* (d) *alá*

ö-szerkezeti annotációk:

```
PRT: ↑=↓      V: { ↑=↓
| ↓\PRED\OBL=↑\PRED\OBL
(↓PRED)=(↑PRED ARG1)
(↓OBL)=NULL }
```

a PRT vagy a fő predikátum, vagy szemantikai töltet nélküli „formaszó” (vö. nem-kompozicionális vs. kompozicionális igekötős igék) – mindkét esetben funkcionális (társ)fej

32

3.4. XP*(Q)

ö-szerkezeti annotációk:

```
(↑ GF)=↓
{ (↓ CHECK_QP)=c +
(↑ STM-TYPE)-= wh-interrogative
| (↑ CHECK_PV-INTER)=c +
(↓ CHECK_QP-INTER)=c +
| (↑ FOCUS)
(↓ CHECK_QP-INTER)=c + }
```

annotáció a kvantor lexikai tételében:

```
(CHECK_QP (GF*↑))= +
```

33

3.5. XP*(T)

ö-szerkezeti annotációk:

```
(↑GF)=↓
{ ↓ ∈ (↑ TOPIC)
| ↓ ∈ (↑ CONTR-TOPIC)
| ( { ↓ ∈ (↑ TOPIC)
| ↓ ∈ (↑ CONTR-TOPIC) } )
↓ ∈ (↑ ADJUNCT)
(↓ ADV-TYPE)=c SENT }
```

34

3.6.1. Tagadás

- friss elképzelés – nem-projektáló szavak rendszere a magyarban (Ÿ): PRT, tagadószó, *-e, volna, csak, is, ...*
- Baltin (1987) és Toivonen (2001) megközelítésének sajátos elegyítése

```

graph TD
    Y[Ÿ] --- XP1[XP]
    XP1 --- Y2[Ÿ]
    XP1 --- Xp[X']
    Xp -.- X0[X0]
    X0 --- Y3[Ÿ]
    X0 --- X0s[X0]
  
```

- Baltin (1987): (i) subcategorization is always for a head (ii) wherever a head can appear, its maximal projection can appear (→complements can be X⁰-s)
- Toivonen (2001): (i) non-projecting (PRT-like) words are head-adjoined to V⁰ in Swedish (ii) it is lexically specified whether a word is +/-projecting

35

3.6.2. Tagadás

- tehát a tagadószó is nem-projektáló szó: **Nég**
- hozzacsatolható
 - a V⁰-hoz (pl. ha fókusz van a [Spec,VP]-ben)
 - az XP-khez (mondatrészttagadás + VP-tagadás)
- elfoglalhatja a [Spec,VP] pozíciót is
- a hozzájárulása a funkcionális szerkezeti információhoz: (↑ POLARITY) = NEG

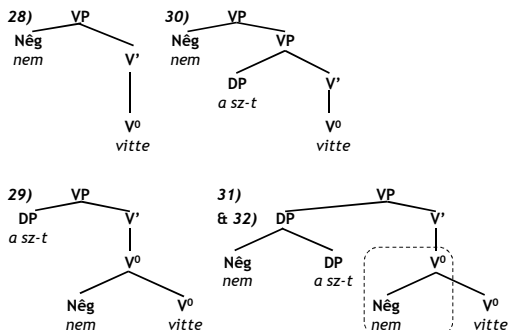
36

3.6.3. Tagadás

- 28) *Ma János nem vitte le a szemetet.* [Nég V']
 29) *Ma János a SZEMETET nem vitte le (, és nem a DOBOZT (nem vitte le)).* [Nég V⁰]
 30) *Ma nem a SZEMETET vitte le JÁNOS (, hanem a DOBOZT vitte le KATI).* [Nég VP]
 31) *Ma János nem a SZEMETET vitte le (, hanem a DOBOZT (vitte le)).* [Nég XP]
 32) *Ma János nem a SZEMETET nem vitte le (, hanem a DOBOZT (nem vitte le)).* [Nég XP] [Nég V⁰]

37

3.6.4. Tagadás

38

Hivatkozások [1]

- Alberti Gábor & Medve Anna. 2002. *Generatív grammatikai gyakorlókönyv. Magyar transzformációs generatív nyelvészeti elemzések I-II.* Budapest: Janus/Books.
- Baltin, Mark R. 1989. Heads and projections. In Baltin, Mark R. & Anthony S. Kroch. *Alternative Conceptions of Phrase Structure.* Chicago: University of Chicago Press.
- Börjars, Kersti; Payne, John & Chisarik Erika. 1999. On the justification for functional categories in LFG. In: Butt, Miriam & King, Tracy H. (eds.) *Proceedings of the LFG99 Conference.* University of Manchester.
- Bresnan, Joan. 2001. *Lexical-Functional Syntax.* Oxford: Blackwell.
- Butt, Miriam & Tracy Holloway King. 1998. Interfacing phonology with LFG. In Miriam Butt and Tracy Holloway King eds. *Proceedings of the LFG98 Conference.* Stanford: CSLI Publications. online: <http://csli-publications.stanford.edu/LFG/3/lfg98.html>
- Choi, Hye-Won. 1997. Information structure, phrase structure and their interface. In: Miriam Butt & Tracy Holloway King eds. *Proceedings of the LFG07 Conference.* Stanford: CSLI Publications. online: <http://csli-publications.stanford.edu/LFG/2/lfg97.html>

39

Hivatkozások [2]

- Choi, Hye-Won. 2001. Phrase structure, information structure and resolution of mismatch. In Peter Sells ed. *Formal and Empirical Issues in Optimality Theoretic Syntax.* Stanford, CA: CSLI Publications. 17-62.
- É. Kiss, Katalin. 1992. Az egyszerű mondat szerkezete. In: Kiefer F. (ed.) *Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 79-177.
- É. Kiss, Katalin. 1992. Identificational focus versus information focus. *Language* 74: 245-273.
- É. Kiss, Katalin. 2002. *The Syntax of Hungarian.* Cambridge Syntax Guides. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gazdik, Anna & Komlósy, András. 2011. On the syntax-discourse interface in Hungarian. In: Butt, M. & King, T. H. (eds.) *Proceedings of the LFG11 Conference.* Hong Kong: Hong Kong University, 215-235. Stanford: CSLI Publications.
- Gazdik, Anna. 2012. Towards an LFG analysis of discourse functions in Hungarian. In: F. Kiefer and Z. Bányai (eds.) *Twenty Years of Theoretical Linguistics in Budapest.* Budapest: RIL HAS and Tinta Könyvkiadó, 59-92.
- Kálmán, László. 2001. (ed.) *Magyar leíró nyelvtan. Mondattan 1.* Budapest: Tinta Könyvkiadó.

40

Hivatkozások [3]

- Kenesei, István, Robert M. Vago & Anna Fenyvesi. 1998/2010. *Hungarian. Descriptive Grammars.* London/New York: Routledge.
- Komlósy, András. 1985. Predicate complementation. In: Kenesei, I. *Approaches to Hungarian. Vol. 1. Data and Descriptions.* Szeged: JATE, 53-78.
- Laczkó, Tibor. & Rákosi, György. 2008-2013. *HunGram* (An XLE implementation of an LFG grammar of Hungarian.)
- Laczkó, Tibor. & Rákosi, György. 2011. On particularly predicative particles in Hungarian. In: Butt, M. & King, T. H. (eds.) *Proceedings of the LFG11 Conference.* Hong Kong: Hong Kong University, 299-319.
- Mycock, Louise. 2006. *A New Typology of Wh-Questions.* Ph.D. Dissertation, University of Manchester.
- Mycock, Louise. 2008. The role of prosody in constituent question formation: A comparison of Hungarian and Japanese. *The Phonetician* 95: 7-18.
- Mycock, Louise. 2013. Discourse functions of question words. Poster presentation at LFG13, University of Debrecen.

41

Hivatkozások [4]

- Rákosi, György. & Laczkó, Tibor. 2011. Inflecting spatial particles and shadows of the past in Hungarian. In: Butt, M. & King, T. H. (eds.) *Proceedings of the LFG11 Conference.* Hong Kong: Hong Kong University, 440-460.
- Toivonen, Ida. 2001. *The Phrase-Structure of Non-Projecting Words.* PhD dissertation, Stanford University.

Köszönetnyilvánítás

A kutatást támogatták:

- OTKA: NK 100804 sz. projekt,
- MTA-DE Elméleti Nyelvészeti Kutatócsoport.

42

Függelék-1

Choi (2001): a DF-ek négyes felosztása

	+PROM	-PROM
-NEW	(shifted) topic , link	continuing topic , tail
+NEW	contrastive / emphatic focus	completive / presentational focus

itt: **azonosító fókuszt & információs fókuszt** (vö. É. Kiss 1998)

Gazdik (2012) információszerkezeti taxonómiája

+PROM	~ D-LINKED	FOCUS, HOCUS, Q
	D-LINKED	THEMATIC SHIFTER, CONTRASTIVE TOPIC, Q
-PROM	~ D-LINKED	COMPLETIVE INFORMATION
	D-LINKED	BACKGROUND INFORMATION

43

Függelék-2

- ±PROM; ±NEW felosztás helyett a ±PROM; ±D-LINKED
 - LT: terminológiai eltérés
- a kérdő kifejezések integrálása a rendszerbe
 - LT: üdvözlendő a kérdő kifejezések DF státuszának a markáns megkülönböztetése a nem-kérdő mondatokban feltett DF-ekétől (topik, fókuszt...) – vö. Mycock (2013)
- a magyarspecifikus(nak látszó) hókusz kategória átemelése
 - LT: a hókuszt mindenképpen szükséges lenne nemzetköziesíteni; pl. É. Kiss (1998): a „klasszikus” fókuszt **azonosító fókuszt**, a hókuszt (**új**) **információs fókuszt**

44

Függelék-3

+PROM	~ D-LINKED	{ A FELESÉGEM }
	D-LINKED	{ MA }
-PROM	~ D-LINKED	{ }
	D-LINKED	{ 'VITTE ÓVODÁBA A FIÚKAT' }
+PROM	~ D-LINKED	{ A MECSEKBEN }
	D-LINKED	{ EZEN A HÉTEN }
-PROM	~ D-LINKED	{ }
	D-LINKED	{ 'RABOLTAK KI EGY AUTÓT' }

45

Függelék-4

további problémák

- több helyen pontatlanok az annotációk, reprezentációk
- A „kvantor mező” leszűkült az ’univerzális kvantorok’ elnevezésre, ráadásul a kvantorok nem kapnak DF-es jellemzést, besorolást
- nem szerencsés a többszörös kérdések esetében a „további” kérdő kifejezéseket a topik tartományba helyezni a kvantor tartomány helyett → meg kell szorítani, hogy (univerzális) kvantor nem ékelődhet a további kérdő kifejezések és az ige előtti közé (ezt meg sem kísérl)

46

Függelék-5

további problémák

- további (nem érzékelt) gond: azt is meg kellene szorítani, hogy topik sem ékelődhet a (további) kérdő kifejezések közé
 - nálam: a „további” kérdő kifejezések a kvantor tartományban, és megfelelő annotációkkal megragadom a tiltást
 - egy fókuszt ⇔ hókuszt példapár (67. o.)
- A: *Ezen a héten a Mecsekben raboltak ki egy pénzzállító autót.*
B: *Nem, nem csak ott. A Bakonyban is kiraboltak egyet.*
 - A: *Ezen a héten a MECSEKBEN raboltak ki egy pénzzállító autót.*
B: *#Nem, nem csak ott. A Bakonyban is kiraboltak egyet.*
- (10B) OK – a következő folytatás hozná ki a különbséget
- B: *Igen, és a Bakonyban is kiraboltak egyet.*

47

Függelék-6

Mycock (2013) on discourse functions of question words

Focus [+NEW, +PROM] New Information Focus A: What did Lily buy at the market? B: She bought flowers at the market.	Completive Information [+NEW, -PROM] Completive Information A: Where has Lily been shopping? B: She's just bought flowers at the market.
[+Q] Questioning Focus A: What did Lily buy at the market? B: She bought flowers at the market.	[+Q] Non-Sorting Key A: Who bought what ? B: Lily bought flowers, Eve bought cakes ...
Topic [-NEW, +PROM] Topic A: What did Lily do? B: She bought flowers at the market.	Background Information [-NEW, -PROM] Background Information A: Who did Lily buy flowers for? B: She bought them for her mother.
[+Q] Sorting Key A: Who bought what? B: Lily bought flowers, Eve bought cakes ...	[+Q] Echo Question A: Lily bought flowers yesterday. B: Lily bought WHAT yesterday? A: Flowers.

48

Függelék-13	Rákosi & Laczkó (2011)
(1) <i>A macska rá ugrott.</i> (vö. <i>A macska rám ugrott.</i>)	
(2) <i>rá</i> : Pron	(↑ PRED)= 'pro' (↑ CASE)= sublative (↑ PERS)= 3 (↑ NUM)= SG
(3) <i>A macska rá ugrott a székre/székekre.</i>	
(4) <i>rá</i> : PRT	(↑ PRT-FORM) = rá (↑ OBL PERS) = 3 (↑ OBL CASE) = sublative (↑ CHECK_PRT-VERB) =c +
(5) <i>ugrik</i> : V	(↑ PRED)= '%FN <(↑ SUBJ) (↑ OBL)>' (↑ PRT-FORM)=c rá (↑ CHECK_PRT-VERB) = + @(CONCAT (↑ PRT-FORM) # ugrik %FN)

55

Függelék-14	Rákosi & Laczkó (2011)
(1) <i>A macska az asztal mögé ugrott.</i>	(i)
(2) <i>A macska mögé ugrott az asztalnak.</i>	(iii)
(3) <i>A macska mögé ugrott.</i>	(ii/iv)
(4) <i>mögé</i> : P (↑ PRED)= 'to_behind <(↑ OBJ)>' (OBL ↑)	(i)
({ (↑ OBJ PRED)= 'place <(↑ OBJ POSS)>' (↑ OBJ POSS PERS)= 3 (↑ OBJ POSS PRED)= 'pro' (ii) (↑ OBJ POSS NUM)= sg (↑ OBJ PRED)= 'place <(↑ OBJ POSS)>' (↑ OBJ POSS CASE)=c dat (iii) (↑ OBJ POSS PERS)=c 3 (↑ OBJ PRED)= 'pro' (↑ OBJ PERS)= 3 (iv) (↑ OBJ NUM)= sg }).	

56